IL.

:כהג״ה מו ג מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף טו: סעיף טו: מז ד מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף יז: יז ה מיי טוש"ע שם סעיף יד: יח ו מיי שם הלי י מוש"ע שם פעיף י: ימ ז ח ט מיי׳ שם הלכה

מוסף רש"י . בקפלוטות. כרתי (ביצה

סעיף שם סעיף

תוספות

מהם ועוד נשמעינן שאם אדם אוסר שלא יאכל בשר עד זמן פלוני שאסור ברוטב דהם בהם חלים דחי יולם אסור דמדמה לה להדדי: הנודר מז התמרים מותר ברבש. פירוש דאמר קונס תמרים עלי מותר בדבש היולא מהם דדבש איקרי היינו (נוסס 2772 נוקרי תמרים [לא איקרי] וקשה אמאי לא תנא הכא כדקתני בשאר בבי תמרים אלו שאני צועם אסור ביולא מהם: בסתוניות. עונים קשים ורעים לאכול מותר בחומך היוצא מהן: בל ששם ביולא מהן: תולדתו עליו. פירוש שאינו מפסיד שמו הראשון כמו מנפסיד שנו יה משון כנוו דבש תמרים ששם תמרים עליו נדר בתמרים אסור נדנש: וחכמים מתירין. בגמ' פריך היינו תגל קמל: מותר ביין תפוחים. לסתס יין דענכים קאמר: מותר בשמן שומשמין. דסתס שמן הוא שמן זית: מותר בדבש תמרים. םתוניות. דסתם חומץ מיין טוג שהחמיץ: מן הכרישין מותר בקפלומות. אע"פ שממין כרישין הן גחו שממין להן שם לווי: מן הירק מתם מותר בירק שדה. דסתם ירק של גינה: הכמים היינו ת"ק, דשרי בדבש תמרים איכא בינייהו דתניא כו' כל שדרכו לאכול רונניתו כו בני שאי בי כני כו' ומיירי ששם תול עליו דאל"כ לית והנולרו בענבים מותר בייו וכל שאין דרכו לאכול כגון סתוניות שאין דרכן לאכול וחומן שלהם דרכו לאכול: ביוצא ממנו. ת"ק לית ליה דרבי שמעון וחכמים אית ליה דרבי שמעון [ולאו לגמרי כר"ש סבירא להו] דודאי בדבש ממרים לא לסתוניות וה"ה וחכמים מתירין בתמרים לחכול בדבש חבל בסתוניות לח

336

כולי האי לדיוקא משמע דדעתיה אכל מאי דנפיק מינייהו. וכי תימא תינח בשאני טועם כיון דלא לריך וקאמר אפושי איסורא הוא אבל שאני אוכל מאי איכא למימר דהא כיון דלא סגי ליה אם אמר קונם פירות האלו דאי הכי משמע בין באכילה בין בהנאה ואיהו לא בעי למסרינהו אלא באכילה הלכך כי אמר

שאני אוכל ליכא שום הוכחה למיסר אפילו ביולא מהן איכא למימר דכיון דהוה מצי למימר קונם פירות האלו באכילה עלי וקאמר שאני אוכל אף יולא מהן משמע. ואמרו לפי זה דבשבועה דלא מלי למימר באכילה עלי דלשון נדר הוא ועל כרחיה אית ליה למימר שאני אוכל לא מיתסר ביוצא מהן. ואחרים אומרים זה הוא דעת הרמב"ם ז"לף דלא שנא נדר ולא שנא שבועה דלאו משום יתורא דלישנא הוא אלא שהלשון בעלמו מוכיח כן דלשון שאני אוכל ושאני טועם משמע שאוסר כל אכילה וטעימה הבאה מהם: בותבר' הנודר מן התמרים וכו' מסתוניות מותר בחומך סתוניות. סתוניות ענבים שאינם מתבשלים ועומדים בימי החורף: כל ששם סולדתו קרויה עליו. כגון דבש תמרים וחומץ סתוניות: וחלמים מתירים. בגמרא פריך היינו ת"ק. ואיכא למידק תנא קמא מני לא ר' יוסי ולא רבנן דהא אמרינן לעיל [נכ:] בפלוגתא דקום וחלב דכל היכא דקרו ליה קומא דחלבה אסור אפילו לרבנן ודבש תמרים וחומץ סתוניות ליתסר מהאי טעמא [י"ל] דלא דמי דאילו גבי קום דחלב הקום לא נשתנה מצורה לצורה דמעיקרא נמי כשהיה מעורב בחלב באותה לורה עלמה היה אבל הכא הרי נשתנה הגוף. הרשב"א ז"ל. ועוד דבקום כי קרי ליה קומא דחלבא מפני שעדיין תורת חלב עליו קרו ליה ולא להפריש בין זה לאחר שאין נקרא קום

בותבר' מן הססוניות. היינו ענבים קשים שמניחן בכרם כל ימי הסתיו ועושין מהן חומך: כל ששם חולדתו קרויה עליו. כגון חומך זה שילה ממנו קרוי נמי על שם אמו חומך סתוניות ולה חומך סתם: נדר ממנו אסור ביולא וכו'. והכי נמי כי נדר בסתוניות אסור נמי

בחומך היולא ממנו: וחכמים מתירין. וקא פריך בגמרא היינו תנא קמא דקתני מותר בחומץ סתוניות: בכן" נדר בו. בתמרים: אסור ביולא ממנו. בדבש תמרים: כל שחין דרכו לחכול. כגון סתוניות דדרך היולא ממנו לאכול והן עלמן אין דרכן לאכול. תנא קמא דמתניתין דאמר מותר בחומץ סתוניות לית ליה דרבי שמעון בן אלעזר אלא קסבר נדר בו אין אסור אלא בו אע"ג שאין דרכו לאכול וחכמים תנא בתרא אית להו דרבי שמעון בן אלעזר ודקתני וחכמים מתירים בו בגופו אבל ביולא ממנו לא דאין אסור אלא ביולא ממנו והיינו כר׳ שמעון בן אלעזר דאמר לא נתכוון זה כו׳ ורבי יהודה בן בתירא היה אוסר בו וביולא הימנו: בותבר' מן השמן. משמע שמן זית להכי מותר בשמן שומשמין: כרישין. (כ) קטנית: מותר בירקות השדה. דהיינו שם לוויי ירק השדה ולא ירק סתם: גבו׳ מותר בשמן שומשמין. לפי שחין מלוי בח"י שמן שומשמין אלא שמן זית ובאותו שמן נדר: מוה ומוה. משמן זית ומשמן שומשמין: ספק איסורא לחומרא. ומשמן שמסתפקין בו נדר בין רב בין מעט: אסור בירקות הגינה. גרי"ם המור"ה במסכת"א ז"ו. ומותר בירקות השדהם שעליהן סומכין בשביעית שהפקירו הגנות לעניים ואין מסתפקין אלא בירקות השדה:

בירקות הגינה אמר רבי

גמ'

מתני' הנודר מן התמרים מותר בדבש תמרים מסתוניות מותר בחומץ סתוניות רבי יהודה בן בתירא אומר כל ששם תולדתו קרויה עליו ונודר הימנו אסור ביוצא הימנו וחכמים מתירים: גמ' [חכמים] היינו ת"ק יאיכא בינייהו הדא דתניא כלי זה אר"ש בן אלעזר כל שדרכו 6 לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול כגון תמרים ודבש תמרים נדר בו [א] אסור ביוצא ממנו נודר מיוצא ממנו 🗈 אסור בו כל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול נודר בו אין אסור אלא ביוצא ממנו שלא נתכוון זה אלא ליוצא ממנו: מתני יהנודר מן היין מותר ביין תפוחים ימן השמן מותר בשמן שומשמין המן הדבש מותר בדבש תמרים מן החומץ מותר בחומץ סתוניות ימן הכרישין מותר בקפלומות מן הירק מותר בירקות השדה שהוא שם לוויי: גבו' תניא 6 הגודר מן השמן בארץ ישראל מותר בשמן שומשמין ואסור בשמן זית ובבבל אסור שומשמין ומותר בשמן זית בשמן מקום שמסתפקין מזה ומזה אסור בזה ובזה פשיטא לא צריכא דרובא מן חד מסתפקין מהו דתימא איזיל בתר רובא קא משמע לן ים פפק איסורא לחומרא הנודר מן הירק בשאר שני שבוע אסור בירקות הגינה ומותר בירקות השדה ובשביעית אסור בירקות השדה ומותר אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל 24

ה ותוספתה פ"ג ע"שן, ל) [מוספתה פייג עיים], ל) [כחובות עג: וש"נ], ג) [נ"א ובשביעית אסור בירחות השדה שעליהו כו׳ז. ידן, **ה)** ס"י, ו) מכאן עד סוף המתני' שייך לע"ב, ו) בירושלמי: נקייה,

הגהות הב"ח

(א) גם' שדרכו ליאכל. וכן בכל העמוד: (ג) רש"י ד"ה כרישין קטנים קפלוטות גדולים הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] גם' נדר בו אסור. נ"ב גירסת הירושלמי מותר וכו עיקר: [ב] שם מיולא ממנו אסור. נ"ב מותר ככ"ע וועי׳ בהגר״א יו״ד סי׳ (וער בטגניים יוייק טיי רי"ז ס"ק י"ח) וכפירוש ר"מ בתוס' וכ"ד הרמב"ס ופסה כחכמים:

פירוש הרא"ש

םתוניות. ענכים רעים ונשארים בגפנים עד ימות הסתיו ואינן ראויין ליין ועושין מהם חומך ואית דגרסי ספוניות כמו סופי ענכיס: כל ששם תולדתו קרויה עליי. אף כי נשתנה מתכנה על שם עיקרו כמו דגש תמרים חומץ סתוניות: וחכמים ין. בגמרא פריך היינו ת"ק: גמ' כל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול. כגון סתוניות ת"ק פליג אדר"ש בין בדבש תמרים בין בחומץ סתוניות דרבנן שרו מרוייהו ואסרי סתוניות גופייהו ור"ש אוסר בדבש ממרים ובחומך סחוניות ומחיר הסחוניות ורבנן בתראי קיימי אהא דקאמר אלא זה אבל הכא כי אמרו דבש ממרים וחומץ סמוניות לא שיהא עדיין חורת ממרים וסמוניות עליהן אלא להפריש בין דבש ממרים מ"ק מן הסתוניות מותר בחומך סתוניות הא בסתוניות גופייהו אסור וחכמים מתירים סתוניות גופייהו: מתני' מפני שהוא שם לווי. אכולה קאי: גמ' ירקות שדה. אינן קרוין ירק סתם והרולה לומר ירקות שדה לריך לחבר שם לירק ולומר ירקות שדה וכן כולם: אבל בשביעית מתהפך הענין לפי שאין ירקות גינה מלויי שאין גדלים בלא עבודה ואוכלין ירקות שדה לפיכך בלשון העולם ירקות סתם הואי ירקות שדה:

לדבש אחר ובין חומץ סחוניות לחומץ אחר: גם" חכמים היינו ס"ק איכא בינייםו הא דסניא כלל אר"ש [ב"א] כל שדרכו לאכול ודרך היולה ממנו לאכול כגון המרים ודבש המרים נדר כו אסור ביולה ממנו היולה ממנון אסור כו וכל שאין דרכו לאכול ודרך היולה ממנו לאכול נדר בו אסור ביוצא ממנו. כך גרסינן בהלכות הרמב"ן ז"ל. וה"פ דבהא פליגי ת"ק פליג אדרשב"א בתרווייהו דסבירא ליה לתנא קמא דבין דרכו לאכול בין אין דרכו לאכול אסור בו ולא ביוצא ממנו ורשב"א סבירא ליה דבשדרכו [לאכול] ודרך היוצא ממנו אסור בשניהם ובשאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול אסור ביוצא ממנו ולא בו ובהא מפיך ליה לת״ק לגמרי. ור׳ יהודה בן בתירא סבר לה כר"ש בדרכו [לאכול] ודרך היוצא ממנו לאכול דאסור בשניהם ופליג עליה בשאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול דרפי יהודה בן בסירא לא שני ליה ומיחסר נמי בתרוייהו ולרשב"א שני ליה ולא מיחסר אלא ביוצא ממנו. ורבנן בתראי דמחני׳ היינו ר׳ שמעון בן אלעזר ושריותא דידהו קאי אאין דרכו לאכול דשרי הוא גופיה. ומשמע לי דמשום הכי משמע ממלסייהו דאהאי גוונא [קאי] מדקתני סתמא וחכמים מחירים דמשמע דאסחוניות קאי דאיכא טעמא להיתרא דמשום שאין במשמע דאסחוניות קאי דאיכא טעמא להיתרא דמשום שאין דרכו לאכול איכא למימר דלא נתכוון אלא ליוצא מהן דאתמרים דשוו נמי תרווייהו לאיסורא ליכא למימר דשרו רבנן בתראי מן התמרים דלישרי בתמרים גופייהו ליכא טעמא להיתרא: ולעגין הלכה קיימא לן כתנא קמא דבין בתמרים בין בסחוניות אינו אסור אלא בהן אבל לא בדבש וחומץ שלהן: בתבר' הנודר מן היין מותר ביין מפוחים. דכיון שיש לו שם לווי לא מיקרי יין סתם: מותר בקפלוטות. דלא הוי בכלל כרישין: מוחר בירקום השדה. דסתם ירק לא משמע אלא ירק גינה: ו אספרגום. מין כרוב הוא: אסור מן המקפה. תבשיל עב של גריסין ואסור משום דקרו ליה מקפה דגריסין: ר' יוסי מסיר. דבאתריה קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין: אסור בשום. משום דמקפה כולל כל דבר קפוי ועבה ושום נמי קרוי מקפה על שם שממחין אותו במעט מים ונאכל בכך: מותר לכום חיים. שהכוסם אינו כוסם אחת אחת בפני עלמה אבל פת כיון שהוא גוף אחד חיטה מיקרי. והכי איתא בירושלמי דגרסינן התם [סופ״ו] חטה ואת מר כן בתמיה אמר רבי יוסי ארחא דבר נשא מחמי פיתא נקטה" ומימר בריך דברא הדא חיטתא: גבו' מוסר נשמן שומשמין. דבא"י אינן מסתפקין כלל אלא בשמן זית: ספק איסורא לחומרא. וכיון דאיכא מיעוטא דמסתפקי מההוא מינא איכא לספוקי דלמא אפי׳ לאלו נמכוץ: אסור בירקות הגינה. דסתם ירק של גינה משמע ולא ירק שדה שיש לו שם לווי מיהו אפ״ה הנודר מן היין אסור בחמרא מבשלא. וכן כתב הרמב״ן ז״ל ולא דמי לירקות השדה דהני מינא אחרינא נינהו אבל חמרא וחמרא מבשלא חד מינא נינהו ומפני שנחבשל לא הפסיד שמו: בשביעים אסור בירקום השדה. אם נדר בשביעית א"א לומר שנתכוון לירק גינה דהא אין זורעין ולא נוטעין בשביעית אלא ודאי לירק השדה שעולה מאליו נתכוון:

אבל שריען בחומן וקשה דהוה להו למיתני וחכמים אוסרין בסתוניות והר"ם פי׳ לפי מה שפירש דסתוניות אין דרכן ליאכל אלא היולא מהם יש לפרש ח"ק ורבי יהודה בן בתירא לית להו דר"ש בן אלעור דאסרו בסתוניות גופייהו ולא אסרי אלא ביולא מהם ו""מ איכא ביניהו דח"ק נקט מן התמרים מותר בדבש משמע דדוקא בתמרים וסתוניות שהם ראויין אסור ביה מותר בירא מהם: בשאר שני שבוע אסור בירקות גינה ובזרתר בירקות שדה. דסתמא מירקות גינה נדר דירקות שדה. דסתמא מירקות גינה נדר דירקות שדה שביע אסור בירקות גינה אבל סיפא אינטריך ליה: בשביעית. פירוש שנדר בשביעית דירקות שדה מלויין בשביעית שגאות מאליהן אבל ירקות גינה אינם באין אלא על ידי וריעה הלכך סחם ירקות בשביעית ירקות שדה היא: בארץ ישראל. דסחם שמן שלהן של זית: סהו דתיפא זיל בתר רובא. ולא נחסיין לאסור עלמו אלא באותו מין שמסתפק הרוב קמ"ל דגם מאותו שמסתפקים המיעוט אסר עלמו: